

Programi rednega usposabljanja voznikov motornih vozil v cestnem prometu

Program 1

Zahtevana smer izobrazbe predavatelja: tehnična, družboslovna

Varna vožnja in varnostni sistemi (polovica časa). Izvaja predavatelj.

- poznavanje tehničnih lastnosti in delovanja varnostnih mehanizmov, da se lahko nadzoruje vozilo, zmanjša obraba in preprečijo motnje v delovanju,
- ozaveščanje voznikov o nevarnostih na cesti in nesrečah pri delu – nevarnosti v prometu,
- vrste nesreč v prometu, statistika nesreč na cesti,
- udeležba tovornjakov/avtobusov, človeške, materialne in finančne posledice,
- zmožnost ocenjevanja razmer v sili: ravnanje v sili (ocena stanja, preprečevanje zapletov po nesreči),
- klicanje pomoči, pomoč ranjenim in prva pomoč,
- ravnanje ob požaru, evakuacija potnikov iz tovornjaka/avtobusa, zagotavljanje varnosti potnikov,
- ravnanje v primeru agresije in naravnih nesreč,
- poznavanje varnostnih naprav, ki skrbijo za varnost v vozilu,
- dvig nivoja varnosti kot vseživljenjsko učenje,
- ocenjevanje delovanja sil in tovora na vožnjo,
- preprečevanje nesreč skozi predvidevanje in spremljanje prometa,
- varnostni sistemi za povečevanje varnosti v prometu in v vozilu,
- pravilno ravnanje v posebnih prometnih situacijah in posledice napačnega ravnanja.

Pravila cestnega prometa (polovica časa). Izvaja predavatelj.

- pravila v cestnem prometu (Zakon o pravilih v cestnem prometu) s poudarkom na:
 - o pravila vožnje (prednost, hitrost, prometni znaki...),
 - o uporaba mobilnega telefona in drugih naprav,
 - o princip zadrge,
 - o šibkejši udeleženci v prometu,
 - o prehitevanje (s poudarkom na varnem prehitevanju tovornih vozil na avtocesti)
 - o pravilna vožnja v križiščih, krožnih križiščih, uporaba smernikov, ...
- mase in dimenzije vozil,
- Zakon o voznikih in Zakon o motornih vozilih (s poudarkom na novostih na tem področju).

Program 2**Zahtevana smer izobrazbe predavatelja: tehnična, družboslovna, naravoslovna****Transportna sredstva in racionalna vožnja (polovica časa). Izvaja predavatelj.**

- seznanitev z razvojem, vrstami in zgradbo cestnih motornih vozil,
- vrste gibanj glede na pot, hitrost in pospešek,
- pravilna ocena vzdolžnih in prečnih nagibanj ali premikov vozila,
- seznanitev s pojmi energija, notranja energija, mehansko delo povezava med energijo, časom in močjo,
- seznanitev z vrstami in delovanjem pogonskih strojev,
- vrednotenje in razumevanje tehničnih podatkov motorjev in vozil,
- seznanitev z deli in opremo motorjev z notranjim zgorevanjem - predstavitev osnovnih goriv motorjev z notranjim zgorevanjem,
- nove alternativne tehnologije pogona v gospodarskih vozilih (hibridi, plin, vodik...),
- sistemi za naknadno obdelavo izpušnih plinov,
- predstaviti mesta izgub energije pri motorjih z notranjim zgorevanjem,
- razložiti potrebno moč za premagovanje vseh uporov, obremenitve osi in koles v mirovanju ter gibanju, na ravnini in strmini,
- spoznavanje značilnosti kinematične verige
- vrste vozil za različne vrste prevozov (vrste prevozov blaga, vrste prevozov potnikov in izbira ustreznega vozila za takšne prevoze),
- pomen vzdrževanja vozila za ekonomično vožnjo,
- motivacija voznika za varčno vožnjo,
- predstavitev primerjalnih testov varčne in ne varčne vožnje,
- predstavitev vpliva pogona in zaviranja na stabilnost vozila,
- približati pojme kot so varno vodenje, zaviranje in ustavljanje, vzmetenje, prenos moči pri cestnih vozilih,
- sile, ki vplivajo na vozilo med vožnjo, uporaba prestavnega razmerja menjalnika glede na tovor vozila in lastnosti ceste,
- upori in njihov vpliv na vožnjo in porabo goriva,
- razviti sposobnost optimizacije porabe goriva,
- osnovni elementi varčne vožnje – osnovna pravila za ekonomičen slog vožnje - vpliv voznika na porabo goriva,
- tehnični pripomočki za podporo ekonomičnega stila vožnje in njihova uporaba.

Prevoz potnikov – tehnologija prevozov (polovica časa). Izvaja predavatelj.

- poznavanje osnovnih pojmov pri prevozu potnikov,
- zakonski in drugi normativi,
- seznanitev z javnim prevozom potnikov in podsistemi prevoza ter potnikom kot subjektom prevoza in prtljago kot predmetom prevoza,
- spozna pojem in pomen voznega reda ter uporabo v praksi,
- vrste, vloga in obliko avtobusnih postaj, lokacijo postajališč in taksi postajališč,

- tarife v javnem potniškem prometu in uporaba cenika v praksi in prodaja vozovnic (enotni tarifni sistem, relacijski tarifni sistem, conski tarifni sistem, kombinirani tarifni sistem),
- sodobni plačilni (ticketing) sistemi v javnem potniškem prometu,
- tehnologije za prodajo in validacijo vozovnic,
- standardi dostopnosti do javnega potniškega prometa,
- standardi kakovosti v sistemu javnega potniškega prometa (kakovost vozil, kakovost prevoznih storitev),
- način vožnje in zagotavljanje varnosti ter udobja potnikov,
- pravice potnikov in prevoz invalidov ter mobilno oviranih oseb,
- pogoji prevoza, dokumentacija v vozilu in način opravljanja prevozov.

Program 3**Zahtevana smer izobrazbe predavatelja: tehnična, družboslovna, medicina****Zdravje pri delu in varovanje okolja (polovica časa). Izvaja predavatelj.**

- ozaveščanje o pomenu telesnih in duševnih sposobnosti,
- načela zdrave, uravnotežene prehrane, učinki alkohola, drog ali drugih snovi, ki lahko vplivajo na obnašanje voznika,
- psihofizično stanje voznika in njegovo ravnanje v neugodnem psihičnem ali psihofizičnem stanju,
- simptomi, vzroki, učinki utrujenosti in stresa,
- vožnja motornega vozila in stres,
- shema stresne situacije,
- faze stresa (faza alarma, faza odpora, faza izčrpanosti),
- načini tehnike in metode sproščanja za voznike,
- zmožnost preprečevanja kaznivih dejanj in tihotapljenja ilegalnih priseljencev; posledice za voznike in preventivni ukrepi,
- seznanitev z osnovnimi zahtevami varovanja okolja v cestnem prometu iz vidika emisije hrupa, vibracij, vsebnosti in emisije škodljivih snovi v zrak, sevanj, ipd. ter energijske varčnosti oz. učinkovitosti,
- seznanitev voznikov, da morajo pri prevozu blaga in potnikov imeti ustrezna izobraževanja tudi na osnovi zakonodaje, ki ureja področje varnosti pri zdravju pri delu. Vsebina izobraževanj v okviru temeljne kvalifikacije ne pokriva vsebin glede določitev nevarnosti in škodljivosti na delovnem mestu. Pri prevozu blaga, je potrebno glede nalaganja in pritrjevanja in uporabe pripomočkov za nalaganje (npr viličar), ki ni v lasti prevoznega podjetja opozoriti na obveze po izobraževanju s področja varnosti in zdravja po delu in da mora imeti prevozno podjetje izdelano izjavo o varnosti in oceno tveganja na osnovi zakonodaje, ki ureja področje varnosti..

Socialna zakonodaja – Obveznosti delodajalca do zaposlenih, delovni čas, čas vožnje, počitkov, odmorov, napotitev voznikov in uporaba tahografa (polovica časa). Izvaja predavatelj.

- Zakon o delovnih razmerjih in zakonodaja s področja vodenja evidenc o izrabi delovnega časa, obveznosti delodajalca do zaposlenih na osnovi zakonodaje, omejitev nadurnega dela, podatki v okviru evidenc o izrabi delovnega časa kot osnova za izračun plač,
- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi (zakonska določila glede delovnega časa za mobilne delavce),
- Zakon o čezmejnem izvajanju storitev in Direktiva (EU) 2020/1057 (napotitev voznikov), uporaba sistema IMI: https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i/posting-rules_en,
- Uredba (ES) št. 561/2006 (časi vožnje, odmorov in počitkov) in seznanitev z obrazložitvami in pojasnili komisije: https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/social-provisions/driving-time-and-rest-periods/guidance-notes-implementation-community-rules-driving-times-and-rest-periods-professional-drivers_en,
- Uredba (ES) št. 165/2014 (uporaba tahografa):

https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i/tachographs_en.

- TRACE2:

https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i/trace-2-guidance-and-training-materials_en.

TRACE 2 Smernice za izvrševanje Uredbe (ES) št. 561/2006 - čas vožnje in počitka,

TRACE 2 Smernice za izvrševanje Uredbe (EU) št. 165/2014 – tahograf,

TRACE2 Smernice za izvrševanje o Direktivi 2020/1057 - Napotitev voznikov,

- poklicno zavarovanje voznikov, pravica voznikov do vključitve v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje v povezavi z zakonom, z direktivo EU 2019/1152 (4. člen), EU 2014/50 in EU 2020/1055,
- omejitev nadurnega dela na podlagi ZDR in 31. člena Temeljne evropske listine za človekove pravice (170 nadur brez pisnega soglasja in 230 nadur z pisnim soglasjem),
- poudarek na rednem usposabljanju, ki izboljša varnost v prometu, v povezavi z direktivo EU 2022/2561,
- sklenitev pogodbe o zaposlitvi in obligacija delodajalca o seznanitvi z vsemi pravicami, ki izhajajo iz delovnega razmerja v povezavi z direktivo EU 2019/1152.

Program 4**Zahtevana smer izobrazbe predavatelja: tehnična, družboslovna**

Organizacija prevoznih podjetij, kakovost storitev, graditev pozitivne podobe podjetja in preprečevanje kaznivih dejanj in tihotapljenja ilegalnih priseljencev (polovica časa). Izvaja predavatelj.

- spoznavanje socialnega okolja cestnega prevoza potnikov in blaga ter tržne ureditve,
- seznanitev z različnimi pravnoorganizacijskimi oblikami gospodarskih družb in podjetnikov,
- organizacija glavnih tipov podjetij za cestni prevoz potnikov in blaga,
- naloge podjetja in posameznih oddelkov podjetja,
- dejavniki poslovanja podjetja in njihov pomen,
- sposobnost z vedenjem prispevati k pozitivni podobi podjetja,
- vedenje voznika in podoba podjetja,
- pomen kakovosti voznikovih storitev za podjetje,
- organizacija dela, komercialne in finančne posledice spora,
- pojem odgovornosti in motivacija,
- celostno vedenje posameznika (dejavnost – mišljenje - počutje in čustva - fiziološki procesi), odgovornost za svoje lastno ravnanje,
- odnos s sodelavci in nadrejenimi,
- odnos poklica, dela, ki ga opravljamo,
- prilagajanje družbenemu okolju,
- ustrezen vrednostni sistem te moralna in etična načela,
- odgovorno ravnanje v prometu, v podjetju, odgovoren odnos do vozila, sodelavcev...,
- komunikacija voznika,
- osnove delovnega razmerja,
- kolektivne pogodbe,
- sindikalna organiziranost in vloga sindikatov,
- statistika kriminalitete v Sloveniji,
- najpogostejša kazniva dejanja (KD) v Sloveniji,
- ilegalne migracije v Sloveniji in drugih državah EU,
- tihotapstvo ilegalnih priseljencev,
- tihotapstvo kot KD,
- povezava z mobilnimi delavci,
- nevarnosti, ki pretijo na voznike,
- voznik kot žrtev različnih kaznivih dejanj (tatvine, izsiljevanja, podtaknjenega tovora, mamil, orožja, ilegalcev, ugrabitve, udeležba v hudih prometnih nesrečah),
- preventivna ravnanja voznika za preprečitev kaznivih dejanj in ilegalnih migracij,
- ravnanje voznika, ko do dejanja že pride,
- posledice takih dejanj za žrtev,
- kako so vozniki lahko aktivno udeleženi v kaznivih dejanjih ali ilegalnih migracijah ter kakšne so lahko posledice,
- odgovornosti prevoznika.

Dostop do trga prevoznih storitev

TRACE 2 https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i/trace-2-guidance-and-training-materials_en,

TRACE 2 Smernice za izvrševanje o novih določbah Uredbe (ES) št. 1071/2009, kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2020/1055 - Dostop do poklica

Vrste prevozov potnikov (polovica časa). Izvaja predavatelj.

- Seznanimatev z zakonodajo na nivoju EU: https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/passenger-transport_en,
- Seznanimatev z nacionalno zakonodajo.

Vrste prevozov potnikov v domačem prometu

- javni linijski prevoz,
- posebni linijski prevoz,
- občasni prevoz,
- avto taksi prevoz,
- stalni izven linijski prevoz (Shuttle prevoz),
- prevoz skupin otrok v cestnem prometu,
- posebne oblike prevoza,

Vrste prevozov potnikov v mednarodnem prometu

- sporazum Interbus o občasnih prevozi potnikov z avtobusi v mednarodnem cestnem prometu,
- Uredba (ES) št. 1073/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o skupnih pravilih za dostop do mednarodnega trga avtobusnih prevozov (z vsemi dopolnitvami),
- javni linijski prevoz,
- posebni linijski prevoz,
- občasni prevoz,
- prevozi potnikov z izmeničnimi vožnjami.

Pravila glede časov vožnje, odmorov in počitkov in uporabe tahografa pri občasnih prevozi potnikov.

Program 5**Zahtevana smer izobrazbe predavatelja: tehnična, naravoslovna****Prevoz tovora – tehnologija prevozov (polovica časa). Izvaja predavatelj.**

- pojem tovor in delitve tovorov po:
 - o fizikalnih lastnostih,
 - o pogojih transporta in skladiščenja,
 - o po njihovi količini,
 - o po strukturi - klasifikacije tovorov,
 - o vrst tovorov po primernosti za prevoz,
- transportne sposobnosti tovora in način nalaganja, pritrditve in prevoza,
- poznavanje pojmov embalaža, embaliranje in pakiranje,
- značilnosti in vrste embalaže,
- lastnosti posameznih vrst in nalog embalaže ter izbora pakiranja,
- poznavanje napisov in oznak na embalaži in predpisov v zvezi z embalažo,
- poznavanje manipulativnih sredstev in pojem manipulacije,
- sistemi pretovornih manipulacij (ročne, mehanizirane in avtomatizirane),
- pretovorna mehanizacija in poznavanje delovnih učinkov in njena tehnična in eksploatacijska storilnost,
- poznavanje transportnih priprav:
 - o paketa kot elementa tehnologije prevoza,
 - o standardov in dimenzije paketov,
 - o palet (vrst standardov in značilnosti),
 - o zlaganja palet na transportna sredstva in v kontejnerje, izračuna potrebnega števila palet,
- razložiti zgradbo in funkcionalno delovanje naprav za dviganje, dviganje in prenašanje bremen,
- pojasniti zgradbo in delovanje transportnih manipulativnih sredstev, ki služijo za nakladanje in razkladanje vozil,
- osnove specifičnih vrst prevozov blaga:
 - o prevoz nevarnega blaga,
 - o prevoz hitro pokvarljivega blaga,
 - o prevoz živih živali,
 - o izredni prevozi.

Praktični del rednega usposabljanja**Nalaganje in pritrdjevanje tovora v cestnem prometu (polovica časa). Izvaja učitelj vožnje ali izvajalec varne vožnje z veljavnim dovoljenjem.**

Praktični del rednega usposabljanja se izvaja na vadbeni površini (neprometna površina v velikosti najmanj 300 m²) (polovica časa) z maksimalno 25 udeležencev na enega učitelja vožnje ali izvajalca varne vožnje z veljavnim dovoljenjem.

Seznanitev z vsebino Pravilnik o nalaganju in pritrdjevanju tovora v cestnem prometu (Uradni list RS, št. 70/11) in seznanitev z vsebino Navodila za varno nalaganje in pritrdjevanje tovora v cestnem prometu.

- sposobnost nalaganja vozila z upoštevanjem varnostnih predpisov in pravilne uporabe vozil,
- izračun nosilnosti vozila ali skupine vozil,
- izračun koristnega volumna tovornega prostora,
- pravilna razporeditev tovora,
- vpliv preobremenitve vozila na osi,
- stabilnost vozila in težišče,
- tehnike pritrdjevanja in privezovanja, uporaba zaščitnih jermenov, varnostnih letev, uporaba vpenjalnih pripomočkov, pritrdilna mesta na vozilu, uporaba naprav za pretovarjanje, pritrdjevanje in odstranjevanje ponjav,
- seznanitev s strukturo tehnologije prevoza tovora: stopnje prevzema tovora in dokumentacije, načinov natovora, raztovora, zavarovanja in zaščite tovora, pretovornih postaj, prevoza in predaje prejemniku.

Praktični vidiki:

- poznavanje tehničnih lastnosti in delovanja varnostnih mehanizmov, da se lahko nadzoruje vozilo, zmanjša obraba in preprečijo motnje v delovanju,
- ravnanje ob požaru, evakuacija potnikov iz tovornjaka/avtobusa, zagotavljanje varnosti potnikov,
- poznavanje varnostnih naprav, ki skrbijo za varnost v vozilu,
- varnostni sistemi za povečevanje varnosti v prometu in v vozilu,
- postopki v primeru prometne nesreče,
- pomoč ranjenim in prva pomoč.